OIKEUSMINISTERIÖ

Lainvalmisteluosasto
erityisasiantuntija Heini Färkkilä

LAUSUNTO
13.2.2017

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI ELÄINSUOJELULAIN MUUTTAMISESTA (HE 267/2016 vp)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä. Oikeusministeriö on antanut valmisteilla olleesta lakiehdotuksesta lausunnon (OM 127/43/2016), jossa esitettyjä näkökohtia on asian jatkovalmistelussa otettu huomioon.

Esityksessä ehdotetaan, että eläinsuojelulaissa täsmennettäisiin eräitä Euroopan unionin lainsäädäntöön perustuvia säännöksiä tuotantoeläinten omistajan tai haltijan eräistä velvollisuuksista ja hoitajien pätevyydestä. Oikeusministeriö pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina eläinsuojelulain saattamiseksi Euroopan unionin lainsäädännön mukaiseksi ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Eläinsuojelulain uudessa 5 a §:ssä säädettäisiin tuotantoeläinten omistajan tai pitäjän eräistä velvollisuuksista sekä eläinten hoitajan pätevyydestä. Mainitussa 5 a §:n 1 momentissa säädettäisiin, että *”tuotantoeläinten omistajan tai pitäjän on huolehdittava, että eläimiä on hoitamassa riittävä määrä päteviä eläinten hoitajia. Tuotantoeläinten hoitajalla on oltava eläinlaji huomioon ottaen tarvittava koulutus tai riittävä muu osaaminen eläinten asianmukaiseksi hoitamiseksi.”*

Esityksen Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys -osiossa on oikeaoppisesti todettu, että tuotantoeläinten hoitajille asetettavat kelpoisuusvaatimukset liittyvät perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaisiin oikeuksiin työn ja ammatin valinnan vapaudesta, minkä vuoksi lakiin on otettava luonnehdintoja siitä, minkälaista kelpoisuutta asianomaisilta henkilöiltä edellytetään. Esityksessä on viitattu perustuslakivaliokunnan lausuntoihin

Käyntiosoite
Eteläesplanadi 10
HELSINKI

Postiosoite
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Puhelin
02951 6001

Faksi
09 1606 7730

Sähköpostiosoite
oikeusministerio@om.fi

PeVL 26/2001 vp ja PeVL 74/2002 vp. Jälkimmäisessä kysymys oli muun muassa ammattikorkeakoulun rehtorin kelpoisuusvaatimuksista, jota koskevaa sääntelyä tuli täsmentää laissa luonnehdinnoin siitä, millaista kelpoisuutta rehtorilta edellytetään. Kelpoisuusvaatimuksista ei ollut mahdollista säätää vain valtioneuvoston asetuksella. Ensimmäisessä viitatussa lausunnossa puolestaan valiokunta katsoi, että jos laissa säädetään, että tiettyyn toimintaan vaaditaan tutkinnon suorittamista osoittava pätevyystodistus, on laissa määriteltävä, minkälaista pätevyyttä tutkinnon suorittamisella on osoitettava (PeVL 26/2001 vp ja 24/2000 vp).

Kelpoisuusvaatimuksen osalta lain 5 a §:n 1 momentissa säädettäisiin: *”Tuotantoeläinten hoitajalla on oltava eläinlaji huomioon ottaen tarvittava koulutus tai riittävä muu osaaminen eläinten asianmukaiseksi hoitamiseksi.”* Mainittu säännös vaikuttaa jäävän perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö huomioiden hieman epäselväksi, kun siinä ei tarkemmin luonnehdita, millaista kelpoisuutta tuotantoeläimen hoitajalta edellytetään (muuta kuin tarvittava ja riittävä). Lisäksi maininta *riittävä muu osaaminen* jää epäselväksi.

Esityksen Tarkemmat säännökset ja määräykset -kohdassa ei kuvata tarkemmin, mitä 5a §:n 3 momentin valtuussäännöksen nojalla asetuksella tuotantoeläinten koulutuksesta tai muusta osaamisesta olisi tarkoitus säätää. Myöskään 5 a §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa ei tarkemmin avata eläinten hoitajien kelpoisuusvaatimuksia. Oikeusministeriön asiantuntemus ei näin ollen riitä tarkentamaan 5 a §:n 1 momenttia.

Oikeusministeriö toteaa, että kelpoisuusvaatimuksille sinänsä on perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät tuotantoeläinten hyvinvointiin liittyvät perusteet, mutta niiden sääntelyn tulee olla lain tasolla tarpeeksi täsmällistä, vaikka asetuksella annettaisiin kelpoisuusvaatimuksista tarkempia säännöksiä. Edelleen perustuslain 80 §:n 1 ja 2 momentin säännökset rajoittavat suoraan valtuussäännösten tulkintaa samoin kuin valtuuksien nojalla annettavien säännösten ja määräysten sisältöä.

Esityksen 5 a §:ssä säädetty velvollisuus huolehtia siitä, että eläimiä hoitamassa on riittävä määrä päteviä eläinten hoitajia, kohdistuu tuotantoeläimen omistajaan tai pitäjään. Näin ollen esimerkiksi valvontatilanteissa viranomainen tulisi ilmeisesti kohdistamaan määräyksensä sekä omistajaan että pitäjään, vaikka 5 a §:n mukainen velvollisuus on vain jommallakummalla. Asia jäänee omistajan ja pitäjän – niissä tilanteissa kun kyseessä on eri taho – välisesti ratkaistavaksi

Eläinsuojelulain 26 b §:n muuttamisen osalta oikeusministeriöllä ei ole lausuttavaa.